

Mode belangrijker dan regen

Willy H. Heitling interviewde voor de Gelders-Overijsselse Courant van vrijdag 17 maart 1961 Jan Janssen, die het bijzondere vak van paraplumaker uitoefende. Een bijzonder, bijna vergeten beroep, waarover Janssen veel wist te vertellen.

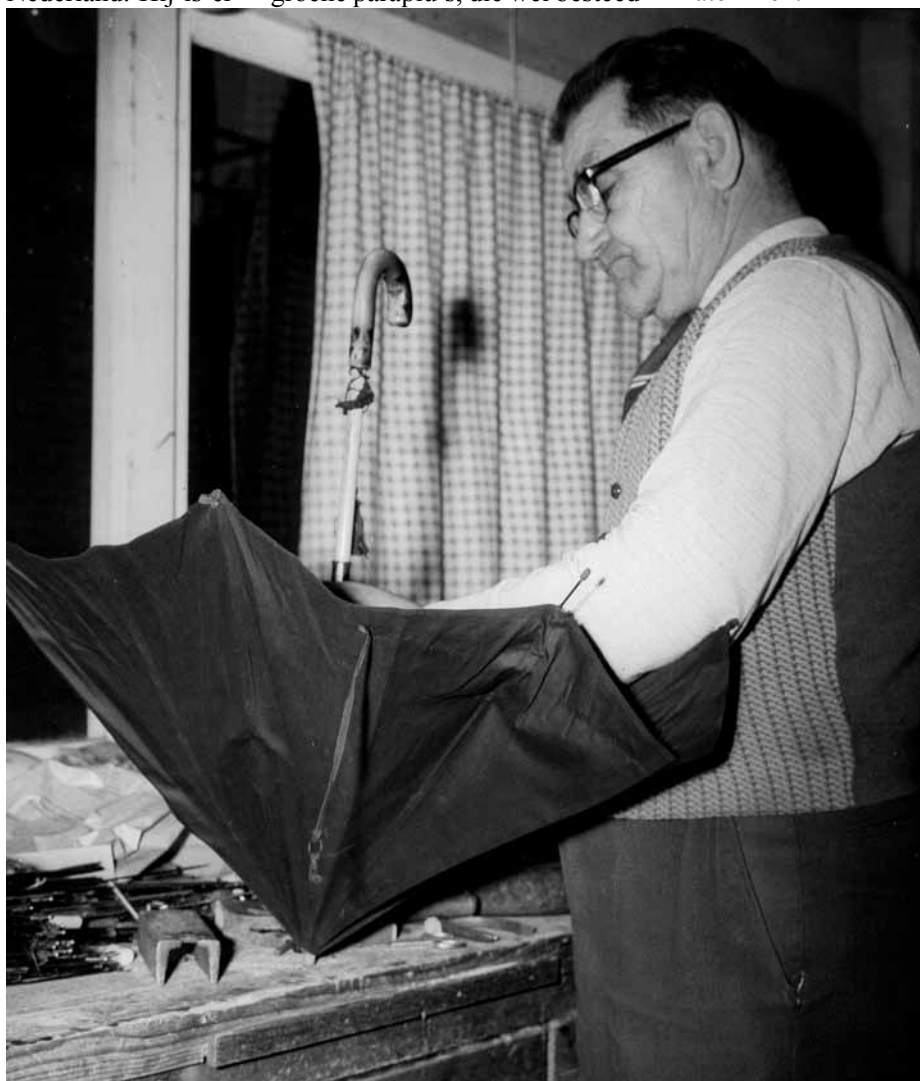
De heer Jan Janssen te Lochem heeft een halve eeuw lang het beroep van paraplumaker uitgeoefend.

Dat mag een bijzonderheid heten, want er zijn niet veel paraplumakers meer in Nederland. Hij is er

vier of vijfhonderd jaar geleden, maar in onze streken waren ze toen nog niet bekend. Hier kwamen ze eigenlijk in het midden van de vorige eeuw pas goed in de mode. Men had toen die grote groene paraplu's, die wel besteed-

dan waren ze naar de maan.

De baleinen in die grote paraplu's waren nog echte baleinen; visbeen, zegt Janssen. Ze waren geweldig veerkrachtig. Hij heeft me dat laten zien.

een jaar of vijftig geleden mee begonnen, en tevoren had zijn vader het ook al een halve eeuw gedaan. Daarom bestaat de zaak honderd jaar, maar niemand weet precies in welk jaar dat jubileum valt. Vroeger schreef men zulke dingen niet op.

De eerste paraplu's dateren van

sters werden genoemd. Dat waren degelijke dingen, vindt Janssen. Zo'n kwaliteit zie je niet meer. Overtrokken met prachtige groene zij, en zo groot dat je er tenminste droog onder bleef. Dat was van groot belang, want veel vrouwen droegen toen nog kanten mutsen. Die mochten niet nat worden, want

Je kunt net draaien en wringen zo je wilt. Altijd springen ze in de oorspronkelijke stand terug. Dat is heel iets anders dan wat de fabrikanten tegenwoordig in de paraplu's stoppen.

Hele mond vol

Echte balein was niet goedkoop, want er moesten walvissen voor

worden gevangen. De echte baardwalvis had twee rijen lange driehoekige platen van dat spul in zijn mond hangen. Er waren er die wel zes- of achthonderd van die baarden hadden, vijf meter lang een centimeter of dertig breed, en samen wel 1500 of 2000 pond zwaar. Maar die soort walvissen mag al wel dertig jaar niet meer worden gevangen.

Nu was het in de jonge jaren van Janssen zo, dat de dames zich net zo door de mode lieten bepraten als die van tegenwoordig. Er kwamen zwarte paraplu's in de mode. De groene werden ouderwets.

Hij ging toen paraplu's inruilen. De oude werd ingeleverd, en een nieuwe kostte f 1.80 of twee gulden.

Er waren er ook wel van drie gulden, maar die kon haast niemand betalen.

De winst zat niet in de nieuwe paraplu's, maar in de baleinen. Want in dezelfde tijd gingen de dames die rare "treeften" dragen.

Ze zagen er uit als wespen. Zo'n pantservest was pas geslaagd als ze een middeltje hadden, dat je met beide handen kon omspannen. In die corsetten zaten baleinen. Echte walvisbaleinen. Afkomstig van ingeruilde paraplu's.

Die corsetten maakten ze natuurlijk in Frankrijk, want nergens beter dan daar weten ze hoe ze geld moeten verdienen aan de mode. De

Franse fabrieken betaalden soms wel drie kwartjes voor een balein. „Mijn beste dag had ik bij een klant die niets van me kopen wilde”, vertelt Janssen. „Tenslotte zei hij: wat geef je voor dat stapeltje oude paraplu's. Ik zei: twee kwartjes. Neem maar mee, zei hij. Nou, die dag heb ik wel vijftig gulden verdiend aan de baleinen.”

Dagen lopen

Maar niet altijd ging het zo vlot. Er moest worden gevent langs de boerderijen. Lopend, want een fiets was niet te betalen. „Ik woonde toen in Goor”, zegt hij. „Vaak kwam ik onderweg Jozef Cohen uit Lochem tegen. Die ging kippen kopen. Dan liepen we de hele dag samen verder, en 's avonds wandelde hij naar Lochem en ik naar Goor.”

Repareren van paraplu's was geen lucratief werk. Het leverde twee dubbeltjes of een kwartje op. Maar dan moest de paraplu ook nog worden gehaald en gebracht.

Neen, rijkdom was het niet.

Het ruilen zat de mensen toen in het bloed, en dat moest ook wel, want niemand had geld. Oude paraplu's werden voor vijftien of dertig cent verkocht. Die gebruikten de schoolkinderen, of de mensen op de melkwagen.

Op die manier hield je geen geld

over voor een fiets. Toch heeft Janssen er een gekocht. „Vijf tien gulden”, zei de fietsenmaker. Maar hij had niet meer dan veertien gulden in de zak. Daar wilde de fiets-enmaker het ook wel voor doen. De volgende dag reed hij trots op zijn nieuwe karretje langs zijn klantten. In Stokkum vond een boer de fiets zo mooi, dat hij er vierentwintig gulden voor bood. Dat was een tientje winst, een weekloon in die dagen. Janssen liet het buitenkansje niet voorbij gaan. Hij ging lopend verder.

Zo liep hij de huizen af in Goor, Markelo, Rijssen. Lochem en Hengelo, Nijverdal en Buurse, en al wat daar tussen ligt. Tot de regenjassen in de mode kwamen. Die hebben grondig de klad in de parapluhandel gebracht. Het is bij ons niet zoals in Engeland of in Italië, waar je de mannen ook met paraplu's ziet lopen. In ons land moet men het van de dames hebben. De laatste tijd zien die er weer iets in. Daarom gaat het met de parapluhandel nu een stuk minder slecht. Janssen moet het meer van de mode hebben dan van de regen.

Een eeuw terug

Gelezen in onze krant van 15 maart 1911, onder het raadsverslag van Laren:

... een voorstel van B. en W. om de jaarwedde van den lantaarnopsteker te Laren te verhogen van f 20 tot f 30, zulks in verband met de voorgenomen plaatsing van twee nieuwe lantaarns en omdat B. en W. het gewenscht achten, de verlichting op wat ruimeren schaal te doen plaats hebben. Tot dusver werd met de ontsteking wel wat de hand gelicht.

De heer Eggink zou het salaris op f 40 willen stellen. Vroeger werd voor 4 lantaarns f 20 betaald, later is het getal tot 7 uitgebreid en de belooning is hetzelfde gebleven. Als het getal lantaarns nu negen wordt, mag de opsteker best f 40 hebben; dat is niets teveel.

De heer Huender berekent dat, als de lantaarns 80 dagen ontstoken moeten worden, een jaarwedde van f 40 neerkomt op 2,5 cent per lantaarn, hetgeen de spreker niet te hoog vindt.

Het voorstel van de heer Eggink werd daarna z.h.s. goedgekeurd.